

Wspomnienie • In memoriam**Wspomnienie o Doktorze Tjakko Kuipers**

Tjakko Kuipers

Urodzony 13 września 1915 r. w Groningen

Zmarł 27 kwietnia 2008 r. w Ruurlo

Wraz z odejściem Doktora Tjakko Kuipersa światowa społeczność onkologiczna straciła jednego z pionierów techniki brachyterapii z zastosowaniem dawki wysokiej mocy (HDR). Doktor Kuipers jako pierwszy w Holandii wprowadził do praktyki ginekologicznej, aparaturę umożliwiającą stosowanie brachyterapii HDR z ładowaniem następczym (*afterloading*) (Nucletron B.V.), a wcześniej stosował z wielkimi sukcesami aparaturę umożliwiającą podawanie dawki niskiej mocy (LDR) (Selectron-LDR). Przez ponad pół wieku Tjakko Kuipers gromadził doświadczenie w zakresie radioterapii onkologicznej. W latach 1955–1986 pracował w Doktor Daniel den Hoed Cancer Centre w Rotterdamie, a w latach 1986–2001 w Institute for Radiotherapy & Curietherapie (R.I.S.O.) w Deventer.

Doktor Kuipers studiował medycynę w Leiden University; studia ukończył już w czasie II Wojny Światowej – w 1941 roku. W 1946 roku otrzymał Srebrny Medal za zasługi (Silver Medal of Merit) Holenderskiego Czerwonego Krzyża za działalność medyczną podczas walk

o wyzwolenie Holandii w 1944 roku. Do 1955 roku pracował jako lekarz ogólny, w 1955 roku rozpoczął dalsze kształcenie w Rotterdamie – początkowo w dziedzinie radiodiagnostyki, a następnie radioterapii.

W 2001 roku Doktor Kuipers opublikował w *Journal of Brachytherapy International* [1] pracę pogładową poświęconą technice HDR, ale Jego pierwsza publikacja o technice HDR, opisująca doświadczenia ze sprzętem typu Cathetron, pojawiła się prawie ćwierć wieku wcześniej [2]. Był to cały rozdział w książce podsumowującej międzynarodowe warsztaty poświęcone zastosowaniu techniki HDR w brachyterapii, które odbyły się w Londynie w kwietniu 1978 roku [2].

Prace Doktora Kuipersa, poświęcone doświadczeniom ze sprzętem ^{60}Co Selectron-HDR, powstałe na bazie dokonań z Rotterdamu, zaowocowały publikacją *Nucletron's Activity Selectron Brachytherapy Journal* w 1991 roku. Opisał w niej [3] specjalnie zaprojektowany tzw. Rotterdamski Aplikator oraz odniósł się do swoich czterech wcześniejszych publikacji, dotyczących

stereopromieniowania w fotogrametrii [4], medycznej dozimetrii [5], technicznych aspektów dozimetrii pęcherza [6] oraz zasad leczenia [7]. Był regularnym uczestnikiem spotkań *Nucletron Selectron Users' Meetings* oraz *Working Party on the Use of Radionuclides & Afterloading Techniques in the Treatment of Cancer of the Uterus in Developing Areas* (pod przewodnictwem Margaret Snelling, Normana Simona i Daniela Chassagne). W okresie 1980–1986 pracował jako konsultant do spraw zastosowania HDR w brachyterapii w Indonezji, Tajwanie, Tajlandii i Pakistanie. W 1984 roku przyznano mu Honorowe Członkostwo Indonezyjskiego Towarzystwa Radiologicznego.

Tjakkko Kuipers był kopalnią wiedzy o projektowaniu i medycznym zastosowaniu pierwszego sprzętu umożliwiającego stosowanie techniki *afterloading*. Tuż przed śmiercią planował napisanie pracy *Historia Medicinae* poświęconej stosowaniu techniki HDR w brachyterapii dla *Nowotworów Journal of Oncology*; niestety praca ta nie została ukończona.

Doktor Tjakkko Kuipers był człowiekiem ogromnej kultury, umiejącym współpracować z innymi ludźmi. Pozostawił licznych przyjaciół i współpracowników pogrążonych w smutku. Wdowie po Doktorze Kuipersie, Annie, Jego córkom i wszystkim najbliższym składam najserdeczniejsze wyrazy współczucia.

Richard F. Mould MSc, PhD
South Croydon
Surrey CR2 0DH
United Kingdom

Piśmiennictwo

1. Kuipers Tj, Mak ACA, van't Riet A i wsp. High dose rate brachytherapy in the treatment of cervical carcinoma: review and current developments. *J Brachy Int* 2001; 17: 12-36.
2. Kuipers Tj, Star WM. Post-operative treatment of endometrial carcinoma. In: Bates TD, Berry RJ, eds. *High Dose-Rate Afterloading in the Treatment of Cancer of the Uterus*. Report of an International Workshop held at the Middlesex Hospital Medical School, London April 10-12, 1978. *Br J Radiol Special Report No.17*. London: British Institute of Radiology, 97-98.
3. Subandondo AJ, Kuipers Tj, Koper PCM i wsp. (Gynaecological Tumour Group). Application of the Selectron- HDR in the treatment of gynaecological tumours: the Rotterdam method. *Activity Selectron Brachytherapy J* 1990; 4: 93-101 & *Activity Selectron Brachytherapy J* 1991; suppl 2: 64-71.
4. Kuipers Tj. Stereo X-ray photogrammetry applied for prevention of sigmoid colon damage caused by radiation from intrauterine source. *Int J Radiat Oncol Biol Phys* 1982; 8: 1011-7.
5. Kuipers Tj. Clinical dosimetry at the Rotterdam Radiotherapeutic Institute. In: Mould RF, Tungsubutra K, eds. *Diagnosis and Treatment of Carcinoma of the Cervix in Developing Areas*. 1985, Bristol: Adam Hilger, 165-8.
6. Kuipers Tj, Visser AG. Technical aspects of bladder dosimetry in intracavitary irradiation of cervix carcinoma. *Radiother Oncol* 1986; 7: 7-12.
7. Kuipers Tj. HDR brachytherapy applied to cervical carcinoma with moderate lateral expansion: modified principles of treatment. *Radiother Oncol* 2001; 58: 25-30.

- Pierwszy projekt HDR ^{60}Co afterloaders użyty w Rotterdamie to Cathetron (TEM Ltd, Wielka Brytania, 1966), a następnie Selectron-HDR (Nucletron B.V., Holandia, 1984). Były one niezmiernie dużej objętości i zostały zaprojektowane zasadniczo dla brachyterapii ginekologicznej. Inne ^{60}Co afterloaders z tego okresu to Ralstron (Japonia, 1966) oraz Agat (Związek Radziecki, 1969). Ostatecznie sprzęt korzystający z ^{60}Co został zastąpiony znacznie nowocześniejszymi projektami, z użyciem zminiaturyzowanych źródeł ^{192}Ir , takich jak: microSelectron-HDR (Holandia, 1987), Gammamed (RFN, 1974) i Decatron (NRD, 1977).